

**VERKENNING
DOELGROEP
KETENVELDNORM
BEVEILIGDE INTENSIEVE
ZORG EN
LEVENSLÖOPFUNCTIE
AMSTERDAM-AMSTELLAND**

AUTEUR(S)
DATUM
VERSIE

Paula van Haaren
19 februari 2021
Definitief

Inhoudsopgave

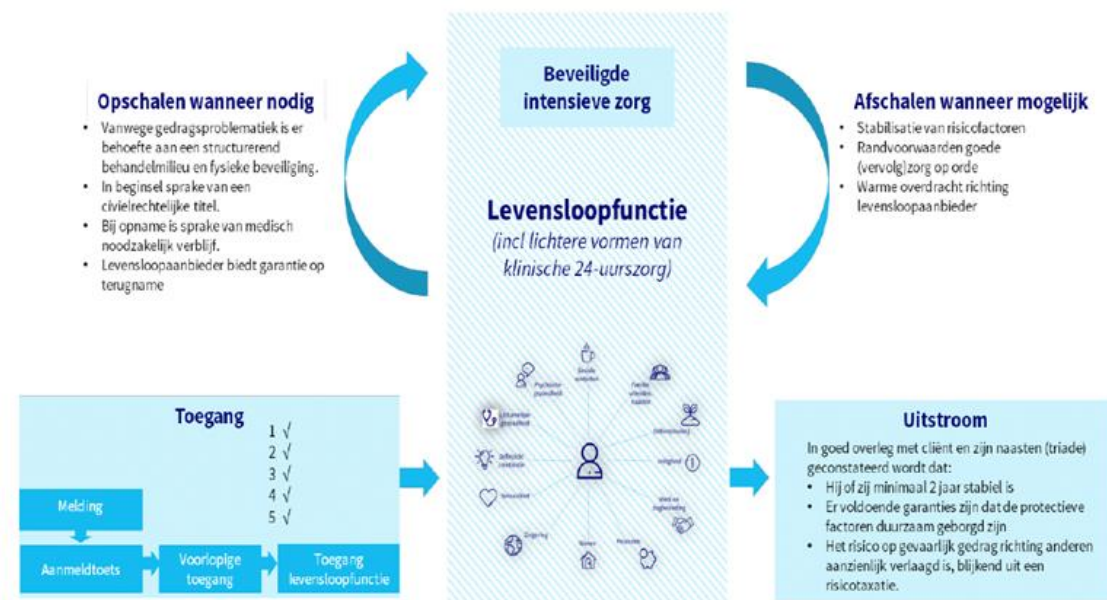
1	Introductie op de verkenning	3
2	De omschrijving van de doelgroep	5
3	Een inschatting van de omvang van de doelgroep	6
3.1	Inschatting van de omvang van de doelgroep door AcVZ	6
3.2	Inschatting van de omvang van de doelgroep door Inforsa	7
3.2.1	<i>Forensische FACT-teams</i>	7
3.2.2	<i>HIBZ</i>	8
3.2.3	<i>KIB</i>	8
3.3	Inschatting van de omvang van de doelgroep door de GGD	8
4	Landelijke cliëntkenmerken	9
	<i>Aantallen per regio</i>	9
	<i>Kenmerken cliënten 2019 en 2020</i>	9
5	Conclusies en aanbevelingen	11
	<i>De belangrijkste conclusies op een rij</i>	11

1 Introductie op de verkenning

Vanaf 1 januari 2020 wordt in 10 regio's de ketenveldnorm beveiligde intensieve zorg en levensloopfunctie (hierna: ketenveldnorm) geïmplementeerd. De ketenveldnorm is een inhoudelijke- en organisatorische beschrijving van een geïntegreerd en stelsel overstijgend zorgaanbod. Dit zorgaanbod (de levensloopfunctie) wordt georganiseerd vanuit het sociaal domein, het zorgdomein, het forensisch domein en het veiligheidsdomein. In deze ketens worden afspraken gemaakt over:

- Doorgaande, langlopende zorg in ambulante setting met aandacht voor alle levensgebieden van de cliënt om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan wat de cliënt nodig heeft en daarmee het risico op gevaarlijk gedrag zo veel mogelijk te beperken.
- Goede toegang tot beveiligde intensieve zorg voor cliënten met of zonder zorgmachtiging: zorg in een beveiligde omgeving met een intensief zorg- en leefklimaat als dat vanwege crisis, zorg of risico noodzakelijk is.
- Voor goede doorstroom naar passende woonvoorzieningen en een stabiele leefsituatie in de ambulante setting is een passende woonvoorziening een noodzakelijke voorwaarde¹.

Figuur 1 geeft een schematische weergave van de ketenveldnorm.

Figuur 1. Schematische weergave ketenveldnorm²

Een belangrijk onderdeel van deze implementatie is om zicht te krijgen op de omvang en de aard van de doelgroep van personen die voor de ketenveldnorm in aanmerking komen. Op dit moment is hier in de regio Amsterdam-Amstelland nog geen gedragen beeld van. Dit komt mede omdat er veel verschillende partijen betrokken zijn die allemaal een deel van de doelgroep in hun caseload hebben.

De **doelstelling** van deze verkenning is: "het in kaart brengen van de omvang en problematiek van de doelgroep voor de ketenveldnorm.

¹ Handreiking implementatie Ketenveldnorm levensloopfunctie en beveiligde intensieve zorg.

² Samen naar betere zorg voor mensen met (potentieel) gevaarlijk gedrag als gevolg van een psychische stoornis en/of een verstandelijke beperking

Het **beoogde resultaat** van deze verkenning is:

- a. Zicht op de omvang (kwantitatief) van de doelgroep voor de ketenveldnorm binnen de regio Amsterdam-Amstelland;
- b. Zicht op het aantal personen binnen de doelgroep waarbij sprake is van zorgmijding;
- c. Zicht op het aantal personen binnen de doelgroep dat in een aanpak zit (zoals de Top600, PPPG, Verwarde Verdachten).

De aanpak van het project bestond uit een aantal stappen:

- a. Uitvoeren van een gezamenlijke startbijeenkomst met betrokken partners
- b. Data uitvraag per partner inclusief verdiepende interviews
- c. Analyse en rapportage

Het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (hierna: AcVZ) heeft Significant Public gevraagd om hen te ondersteunen bij het in kaart brengen van de potentiële doelgroep voor de ketenveldnorm in de regio Amsterdam Amstelland. De rol van Significant Public is om de informatie vanuit verschillende partners te verzamelen, te analyseren en te duiden. Significant Public baseert zich op de informatie die door de betrokken partners wordt aangereikt.

Voorliggende rapportage beschrijft de uitkomsten van de verkenning. De rapportage start met een omschrijving van de doelgroep en de regionale afbakening daarvan. In hoofdstuk 3 wordt op basis van beschikbare informatie een inschatting gegeven van de omvang van de doelgroep. Hoofdstuk 4 beschrijft op basis van de landelijke monitoring van de ketenveldnorm een aantal kenmerken van cliënten die geïnccludeerd zijn in de ketenveldnorm. Hoofdstuk 5 bevat de conclusie van de verkenning en beschrijft een aantal aanbevelingen voor een vervolg.

2 De omschrijving van de doelgroep

De verwachting is dat de groep mensen die voor de ketenveldnorm in aanmerking komt zich kenmerkt doordat het gaat om een kleine groep cliënten die vanwege hun (aantoonbaar hoog risico op) gevaarlijk gedrag binnen een bestaande organisatie, dan wel een samenwerking van organisaties in de zorg dan wel in het regionale netwerk van zorg en veiligheid tussen de systemen valt. Daarnaast gaat het om een kleine groep cliënten die extra dwang/beveiligde zorg/langdurige bemoeienis nodig heeft in de vorm van de levensloopfunctie vanwege het (niet aflatende hoge risico op) gevaarlijk gedrag³.

Personen (18+) die agressief en/of gevaarlijk gedrag (dreigen te) vertonen als gevolg van een psychische aandoening en/of een (licht) verstandelijke beperking en/of niet aangeboren hersenletsel:

- a. Er is sprake van gevaarlijk gedrag richting anderen/samenleving of een aantoonbaar (hoog) risico op dit gedrag.
- b. Er is sprake van langdurige, terugkerende en moeilijk beheersbare (multi-)problematiek, die onvoldoende in bestaande zorg- en begeleidingssystemen te beheersen valt.
- c. Mede door de dominante gedragsproblematiek is er behoefte aan een structurende behandeling, begeleiding en begrenzing; bij voorkeur ambulante.
- d. Er is of was sprake van een rechterlijke machtiging of strafrechtelijke titel naar aanleiding van het gevaarlijke gedrag richting anderen/samenleving.
- e. Er is een risico dat zonder een sluitend aanbod van ambulante intensieve zorg, passende ondersteuning of huisvesting een grotere kans is op herhaling van het gevaarlijke gedrag dat onlosmakelijk verband houdt met de psychische aandoening, de (licht) verstandelijke beperking en/of niet aangeboren hersenletsel en slechts met dwang te beheersen valt.

Bron: Ketenveldnorm voor de levensloopfunctie en beveiligde intensieve zorg. Juni 2018

De eerste stap van dit onderzoek had tot doel om samen met het AcVZ, Inforsa (de aangewezen levensloopaanbieder voor de ketenveldnorm in de regio) en de GGD Amsterdam (hierna: GGD), een nadere concretisering van de doelgroep te maken. Aan de hand van de landelijke omschrijving van de doelgroep is samen met bovengenoemde partners een aantal criteria opgesteld waar mensen in de regio Amsterdam Amstelland aan moeten voldoen, willen zij in aanmerking komen voor de ketenveldnorm. Het gaat hierbij om een combinatie van de volgende criteria:

#	Criteria
1	Personen van 18 jaar en ouder
2	(vermoeden van) Personen met psychische aandoening, NAH of LVB
3	Zorgmijders en/of er is een patroon van afgebroken zorg/begeleidingstrajecten (fact / for-FACT)
4	Personen hebben recent delicten (aug 2019 tm juli 2020) - meervoudig apv overtredingen/misdrijven - gepleegd
5	Er is of was een dwang kader (WVGGZ of Forensisch)
6	Agressie / ontwrichtend gedrag (>x meldingen van incidenten)

Tabel 1. Afbakening van de doelgroep

³ Bron: Ketenveldnorm voor de levensloopfunctie en beveiligde intensieve zorg. Juni 2018

3 Een inschatting van de omvang van de doelgroep

De volgende stap van het onderzoek was gericht op het maken van een inschatting van de omvang van de doelgroep. De oorspronkelijke bedoeling was om aan de hand van de criteria zoals opgenomen in tabel 1 een uitvraag te doen onder de betrokken partners en vervolgens de informatie op persoonsniveau te 'cross checken'. De verwachting is dat mensen die voldoende aan de geformuleerde criteria bij meerdere organisaties bekend zijn. Door data te 'cross checken' kunnen eventuele dubbelingen in de data voorkomen worden.

Gedurende het onderzoek bleek deze manier van data verzamelen en 'cross checken' niet mogelijk vanwege twee redenen:

- a. Het was niet mogelijk om de gevraagde data op een eenvoudige manier te ontsluiten bij de betrokken organisaties. Hiervoor moest bijvoorbeeld op persoonsniveau via dossiers informatie verzameld worden.
- b. Het bleek vanwege privacy niet mogelijk om de data op een eenvoudige wijze te delen en te koppelen met elkaar.

Naar aanleiding van bovenstaande is het niet mogelijk om een exacte inschatting van de omvang van de doelgroep te maken. Met de betrokken partners is afgesproken om een zo goed mogelijke inschatting van de omvang van de doelgroep te maken. Deze inschatting wordt gemaakt op basis van de informatie die zij betrokken organisaties op een eenvoudige 'quick and dirty' wijze kunnen verzamelen en ontsluiten. Indien mogelijk wordt deze data verder gespecificeerd aan de hand van expertinschattingen door professionals. In het onderzoek is data van het AcVZ en Inforsa benut.

3.1 Inschatting van de omvang van de doelgroep door AcVZ

Om een inschatting te maken van de doelgroep voor de ketenveldnorm heeft het AcVZ een analyse uitgevoerd op vier verschillende aanpakken van het AcVZ:

- a. ASD;
- b. Top600;
- c. Treiteraankpak;
- d. Verwarde Verdachten.

Er zitten in totaal **522 personen** in deze vier aanpakken⁴. Er is onderzocht hoeveel personen voldoen aan de criteria zoals opgesteld in tabel 1. Daaruit blijkt dat er naar verwachting **91 personen** (circa 17%) voldoen aan de criteria en daarmee in aanmerking komen voor de ketenveldnorm.

Naast bovengenoemde informatie is er ook gekeken naar een onderzoek uit 2017 naar de personen die op de Top600-lijst staan. Begin 2017 heeft het AcVZ een onderzoek uitgevoerd⁵ naar de personen die op de Top600 lijst staan. Daaruit bleek dat medio 2017⁶ **556 personen** op de Top600-lijst staan. **132 personen** staan sinds de start van de Aanpak Top600 in 2011, op de Top600-lijst staan. Zij worden ook wel de

⁴ Meetmoment 01-12-2020

⁵ Inzet op de meest 'hardnekkige' Top600-personen, Actiecentrum Veiligheid en zorg. (april 2017)

⁶ Meetmoment april 2017

'hardnekkigen' genoemd. In het onderzoek is ook gekeken naar de achtergrond en kenmerken van deze groep. Hieruit blijkt het volgende:

- a. Binnen de groep hardnekkigen worden drie subgroepen onderscheiden: doorgroeiers, volharders en langdurig zorgbehoevenden.
- b. Deze groep 'langdurig zorgbehoevenden' bestaat uit ten minste 21 personen () en kenmerkt zich door structurele beperkingen (psychiatrische problemen, al of niet in combinatie met LVB), die ervoor zorgen dat een toekomstig 'normaal' leven onwaarschijnlijk is. Ook in deze groep komt middelengebruik veel voor (71%).
- c. Bij de groep hardnekkigen kwam het (ontregelend) middelengebruik van harddrugs, softdrugs en alcohol veelvuldig terug.
- d. Er is geregeld sprake van onderbreking van zorg en begeleiding bij de overgang tussen een zorg- en strafkader.

Het onderzoek naar de 'hardnekkigen' bevestigt de aanname dat een deel van de personen die op de Top600-lijst staan in aanmerking kunnen komen voor de ketenveldnorm. De 'subgroep' langdurig zorgbehoevenden' lijkt hier het beste bij aan te sluiten.

3.2 Inschatting van de omvang van de doelgroep door Inforsa

Om te komen tot een inschatting van de doelgroep heeft Inforsa de doelgroep van de forensische FACT-teams, de doelgroep van de afdeling hoog intensieve beveiligde zorg (hierna: HIBZ) en de doelgroep van de kliniek intensieve behandeling (hierna: KIB) onderzocht. De verwachting is dat deze drie type teams/afdelingen een belangrijke 'vindplaats' zijn van mensen die in aanmerking komen voor de ketenveldnorm.

3.2.1 Forensische FACT-teams

Inforsa heeft twee forensische FACT-teams. In tabel 2 is een overzicht opgenomen van het aantal personen dat gedurende het jaar 2019 in behandeling is geweest van het forensisch FACT-team.

2019	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
FF1	150	150	155	155	163	162	174	177	181	180	178	180
FF2	139	142	140	135	143	145	149	146	146	144	151	150
	289	292	295	290	306	307	323	323	327	324	329	330

Tabel 2. Aantal personen in zorg bij forensische FACT-teams van Inforsa

Uit tabel 2 blijkt dat er in totaal tussen de **289 en 330 personen** in behandeling zijn van de forensische FACT-teams van Inforsa.

In interviews met enkele medewerkers van de forensische FACT-teams is aan de hand van de criteria zoals opgesteld in tabel 1 een inschatting gemaakt van de omvang van de groep personen die in behandeling is van het forensisch FACT-team en in aanmerking kan komen voor de ketenveldnorm. Hieruit blijkt dat professionals inschatten dat ongeveer 10% van de doelgroep van de forensische FACT-teams in aanmerking kan komen voor de ketenveldnorm. Dit komt neer op ongeveer **29 tot 33 personen**.

3.2.2 HIBZ

In de periode september 2019 tot oktober 2020 zijn in totaal **120 personen** opgenomen geweest op de HIBZ. Het is niet bekend in welke mate het gaat om unieke personen.

3.2.3 KIB

In 2019 zijn er 54 personen op de KIB opgenomen geweest. In totaal kwamen **25 personen** uit de regio Amsterdam-Amstelland. Het is niet bekend in welke mate het gaat om unieke personen.

	Forensische Teams	FACT- HIBZ	KIB
Inschatting van de doelgroep die aanmerking komt voor de ketenveldnorm	29 tot 33 personen	120 personen	25 personen

Tabel 3. Samenvatting aantallen Inforsa

3.3 Inschatting van de omvang van de doelgroep door de GGD

De verwachting bestaat dat een deel van de groep personen die aanmerking komt voor de ketenveldnorm bekend is bij de GGD. Dit gaat bijvoorbeeld om de groep zorgmijders. Het was binnen de kaders van deze verkenning niet mogelijk om op een eenvoudige wijze data hierover te ontsluiten en te analyseren bij de GGD.

4 Landelijke cliëntkenmerken

Vooruitlopend op de landelijke implementatie van de ketenveldnorm zijn in 2019 vier regio's gestart met de (voorbereiding) van de implementatie. In het kader van de landelijke monitoring is over de periode 21 mei 2019 tot en met 18 november 2020 (hierna: 2020) informatie in de vier regio's opgehaald over de personen die gedurende die periode geïnccludeerd waren in de ketenveldnorm.

Deze informatie kan richting geven aan de 'vindplaatsen' van mensen voor de ketenveldnorm in de regio Amsterdam-Amstelland en biedt tevens verdiepend inzicht in de aard van de doelgroep.

Aantallen per regio

In 2019 en 2020 zijn in totaal **79 personen**⁷ geïnccludeerd.

	Omvang regio	Aantal personen geïnccludeerd 2019 ⁸	Aantal personen geïnccludeerd 2020 ⁹	Totaal
Oost Brabant	1,4 miljoen inwoners	9	18	27
Limburg	1 miljoen inwoners	18	6	24
Oost Nederland	1,2 miljoen inwoners	12	6	18
Midden Nederland	1,9 miljoen inwoners	10	0	10
Totaal		49	30 ¹⁰	

Tabel 4. Aantal personen dat in 2019 en 2020 is geïnccludeerd in de ketenveldnorm

Kenmerken cliënten 2019 en 2020

Bij de regio's zijn de cliëntkenmerken opgevraagd van de personen die zijn geïnccludeerd. In onderstaande tabel zijn de kenmerken opgenomen van de cliënten die zijn geïnccludeerd. Midden Nederland heeft in 2020 geen cliënten geïnccludeerd.

Onderwerp	Toelichting 2019	Toelichting 2020
Totaal aantal personen	In de periode tussen 21 mei 2019 en 24 november 2019 zijn 49 personen geïnccludeerd.	In de periode 25 november 2019 tot en met 18 november 2020 zijn in totaal 30 cliënten geïnccludeerd.
Leeftijd	De gemiddelde leeftijd is 39 jaar. De jongste persoon is 19 jaar, de oudste is 60 jaar.	Cliënten hebben een leeftijd tussen de 20 en de 60 jaar.

⁷ Gebaseerd op de informatie die beschikbaar is uit de landelijke monitoring van de ketenveldnorm in 2019 en 2020. (De Nederlandse GGZ en Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland)

⁸ Tot en met november 2019

⁹ Vanaf december 2019 tot november 2020

¹⁰ Het aantal personen dat is geïnccludeerd in 2020 is lager dan in 2019. Eén van de redenen hiervoor is dat het proces van inclusie een aantal maanden on hold is gezet in de vier regio's.

Geslacht	In de proeftuinen zijn 46 mannen en 3 vrouwen geïnccludeerd.	Er is één vrouw geïnccludeerd, de overige cliënten zijn man
Problematiek: (l)vb	35% van de personen heeft lvb-problematiek. Bij 25% is er een vermoeden van lvb-problematiek, maar (nog) niet aangetoond.	Bij ruim 20% is sprake van lvb, bij een kleine 10% is sprake van een vermoeden van lvb.
Problematiek: ggz	90% van de personen kampt met ggz-problematiek. Bij twee personen (4%) is er een vermoeden van ggz-problematiek, maar (nog) niet aangetoond.	Bij vrijwel alle cliënten is sprake van GGZ problematiek. Bij één client is dit niet bekend.
Problematiek: verslaving	95% van de personen heeft te maken met verslavingsproblematiek.	Bij ruim 85% van de cliënten heeft te maken met verslavingsproblematiek
Problematiek: psychosociaal	100%: Alle personen hebben problematiek op psychosociaal vlak	Bij alle cliënten is sprake van psychosociale problematiek. Bij één persoon is dit niet bekend
Wlz indicatie:	4%: twee personen hebben een indicatie voor de wet langdurige zorg.	Twee cliënten hebben een Wlz indicatie. Bij Twee personen is dit niet bekend.
Forensische titel	20% van de personen heeft een strafrechtelijke titel op het moment van instroom.	Ruim 20% van de cliënten heeft een forensische titel. Het valt op dat alle cliënten die in Limburg zijn geïnccludeerd een forensische titel hebben.
Rechtelijke machtiging of zorgmachtiging bij aanmelding	40% van de personen heeft bij instroom een rechterlijke machtiging.	Ruim 45% van de cliënten had een rechtelijke machtiging, zorgmachtiging of IBS bij aanmelding. Daarnaast was er bij 2 cliënten op het moment van aanmelding een zorgmachtiging in aanvraag.
Behoeftte aan opname bij aanmelding	Bij ongeveer 50% van de aanmeldingen is er behoefte aan een (beveiligd intensieve) klinische opname. Dat percentage wordt mede verklaard omdat 40% van de personen bij aanmelding klinisch verblijft	Ruim een derde van de cliënten had bij aanmelding behoefte aan opname.
Cliënt reeds in zorg bij één van de bij de levensloopfunctie betrokken aanbieders	Ongeveer 55% van de personen is op het moment van aanmelden in zorg bij één van de bij de levensloopfunctie betrokken zorgaanbieders.	80% van de cliënten was reeds in zorg bij één van de bij de levensloopfunctie betrokken aanbieders
Instroom vanuit klinisch (forensisch of regulier)/ambulant (forensisch of regulier)/PI?	Ongeveer 40% van de personen stroomt in vanuit een klinische setting. 30% ontving al ambulante zorg (o.b.v. de Wmo, Zvw of forensische zorg). 15% stroomt in vanuit detentie (PI of JJI). De overige 15% heeft geen recent zorgcontact/onbekend.	Ruim 15% van de cliënten stroomden in vanuit een (forensische)kliniek. Circa 60% van de cliënten ontving ambulante zorg (o.b.v. Wmo, Zvw of forensische zorg). 1 client (circa 4%) stroomde in vanuit de pi. De overige ruim 20% verbleven in een RIBW, waren nog niet in zorg, of is geen informatie over bekend.

Tabel 5. Cliëntkenmerken 2019 en 2020

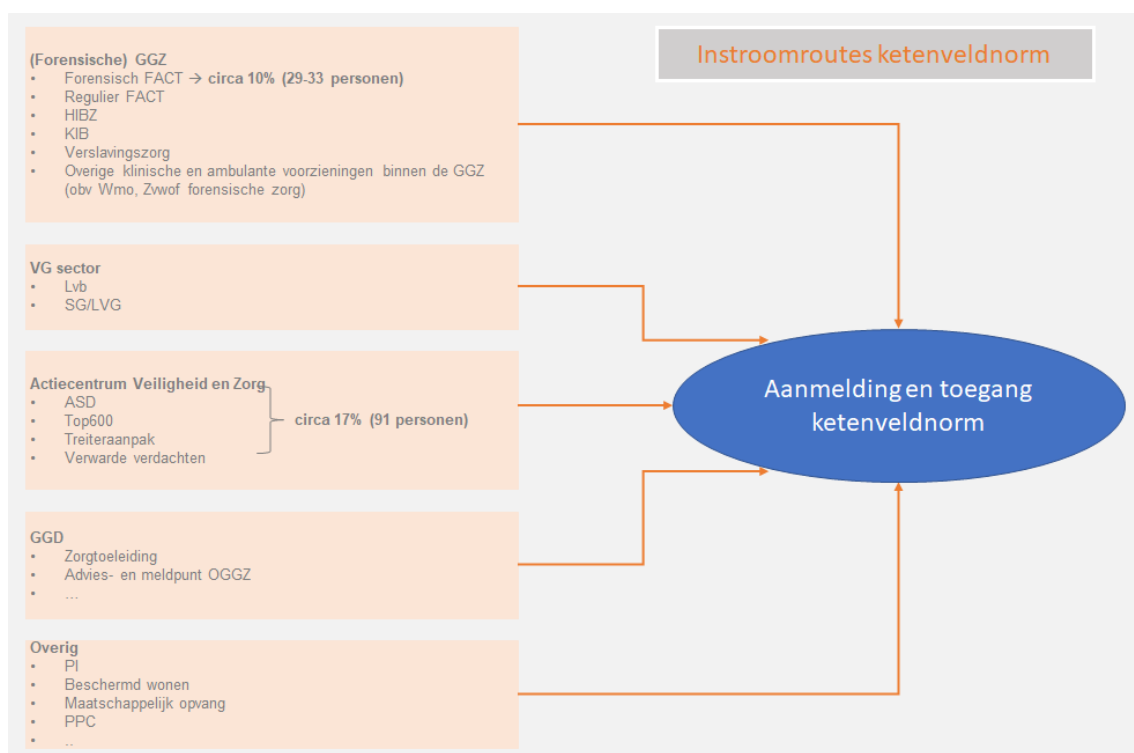
5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste bevindingen en conclusies ten aanzien van de verkenning naar de aard en omvang van de ketenveldnorm in Amsterdam-Amstelland.

De belangrijkste conclusies op een rij

- Binnen de kaders van deze verkenning is het niet goed mogelijk om uitspraken te doen over de exacte omvang van de doelgroep van de ketenveldnorm in Amsterdam-Amstelland;
- Op basis van de beschikbare en verzamelde informatie schat het **AcVZ** in dat **circa 17%** (91 personen) van het totaal aantal personen dat in een aanpak (ASD, Top600, Treiteraankpak, Verwarde verdachten) zit in aanmerking kan komen voor de ketenveldnorm.
- Op basis van de beschikbare en verzamelde informatie schat **Inforsa** in dat circa **10%** (29-33 personen) van de cliënten die in behandeling zijn van het forensische FACT-team in aanmerking kan komen voor de ketenveldnorm.
- Het bleek niet haalbaar voor de GGD om een inschatting te maken van de omvang van de groep personen die zij in beeld hebben (bijvoorbeeld zorgmijders) én in aanmerking kan komen voor de ketenveldnorm.

Op basis van de landelijke informatie over de clientkenmerken én de informatie die verzameld is in deze verkenning is een aantal instroomroutes voor de ketenveldnorm te definiëren. Met een instroomroute bedoelen wij een 'vindplaats' van mensen die in aanmerking kunnen komen voor de ketenveldnorm. De meest waarschijnlijke instroomroutes zijn in figuur 2 weergegeven.

Figuur 2. Meest waarschijnlijke instroomroutes ketenveldnorm Amsterdam-Amstelland